

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

HADİS DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

(10. SINIF)

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ
2025

İÇİNDEKİLER

1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI

1.1	ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI	4
1.2	ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ VİZYONU	4
1.3	ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI	4

2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

2.1.	ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	5
2.2.	ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	6
2.3.	ÜNİTE ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	10
2.4.	HADİS DERSİ (10. SINIF) KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI	10
2.5.	ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	11

3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMINA AİT ÜNİTELER

1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI

1.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI

Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programları, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında geliştirilmiştir. Bu modelde yer alan beceri, eğilim ve değerler; soyut fikir ve karmaşık süreçleri eyleme dönüştürürken gerçekleştiren zihinsel faaliyetlerle birlikte bireyin kendisi ve çevresiyle olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan yeterlilikleri ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, ülkemizin eğitim sisteminde önemli değişiklikler yapmayı hedefleyen bir dönüşüm programıdır. Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programlarının da bu dönüşüme uyum sağlaması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programlarının temel yaklaşımı bu modelin temel ilkelerine uygun olarak şekillenmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre geliştirilen Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programları öğrencilerin

- Bütüncül öğrenme yaklaşımı içerisinde dinî bilgileri öğrenmenin yanında mesleki beceriler, sosyal sorumluluk bilinci, millî ve kültürel değerlere bağlılık ile çağın gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanmalarını;
- İslam'ın adalet, saygı, sorumluluk, merhamet gibi evrensel değerlerini temel alarak bu değerlere bağlı ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini;
- Mesleki hayata ve yükseköğretime en iyi şekilde hazırlanmalarını sağlayacak bilgi ve becerileri kazanmalarını;
- İlmî düşüncüyü benimsemelerini, araştırma yapma becerilerini geliştirmelerini ve bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerini;
- Günümüz teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilen, dijital okuryazarlığa sahip, sistem okuryazarlığı düşüncesini benimsemiş bireyler olarak yetişmelerini;
- Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirerek vatan sevgisi, millet bilincine haiz ve manevi değerlere bağlı bireyler olarak yetişmelerini hedefler.

Yukarıda belirtilen hususların somut olarak ortaya çıkması için öğretim programlarında

- Kur'an-ı Kerim, hadis, fıkıh, tefsir, kelam, akait gibi temel İslam bilimlerine ait bilgilerin kavramsal beceriler ve alan becerilerinin sunduğu imkânlar ölçüsünde incelenmesi ve araştırılması;
- Dinler tarihi, İslam kültür ve medeniyeti gibi sosyal bilimler alanına giren konuların İslam dünyası ve Türkiye bağlamında irdelenmesi;
- Arapçanın hem dinî metinleri anlama hem de iletişim kurma aracı olarak kullanılabilmesi;
- Öğrencilere mesleki alanda gerekli olan bilgi ve becerilerin yanı sıra problem çözme, iletişim, ekip çalışması gibi yetkinliklerin kazandırılmasına hizmet edecek yaklaşımlara ağırlık verilmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programları, öğrencilerin hem dinî bilgi ve değerlere hem de çağın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip, topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Bu sayede öğrenciler, dinî ve mesleki hayatlarının yanı sıra yükseköğretimde de başarılı olabileceklerdir.

1.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ VİZYONU

Mesleki din eğitiminin vizyonu, Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerinin yükseköğretim süreçlerine katılmaya hazır ve dinî hizmetleri ifa edebilecek yeterliliğe sahip bir şekilde yetkin ve erdemli bir insan olarak yetişmelerini sağlamaktır.

1.3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programlarının amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde belirtilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve 32. maddesinde belirtilen imam hatip liselerinin tanımı ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne uygun olarak

- İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarını içselleştiren;
- İslam'ın temel kaynaklarını tanıyan;
- İslam dinine mensub olmanın huzur ve mutluluğunu hisseden;

- Dini doğru anlama ve dinî meselelere çözüm üretmede bu kaynaklara başvurabilen;
- Hz. Muhammed'i (sav) örnek alan;
- İbadetlerle ilgili uygulama becerisi ve alışkanlığına sahip;
- Dünya ahiret dengesini kurabilen;
- Ahlaki olgunluğa erişmiş;
- İnceleyen, araştıran, analitik düşünen ve edindiği bilgiler ışığında akli ve nakli delilleri kullanarak problemlere çözüm üretebilen;
- Din hizmetleri uygulama becerisi kazanan;
- Toplumu din konusunda aydınlatan;
- Toplumun dinî bilgilerle ilgili ihtiyaçlarına cevap verebilen bireyler yetiştirmektedir.

2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

2.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın geliştirilmesinde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Beceriler Çerçevesi kullanılmıştır. Bu modelde yer alan kavramsal beceriler, bireyin soyut fikirlerini ve karmaşık süreçleri eyleme dönüştürürken zihinsel faaliyetlerinin bir ürünü olarak gerçekleştirilen eylemleri ifade eder. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri ise bireyin kendisi ve çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi, empati yapabilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan becerileri ifade eder. Eğilimler bireyin sahip olduğu becerileri niyet, duyarlılık, isteklilik ve değer verme öğeleri doğrultusunda nasıl gerçekleştirdiği ile ilgili zihinsel örüntüleri; alana özgü beceriler ise kavramsal beceriler ile alana özgü kavramların birlikteliğinden ortaya çıkan ancak eylem olarak çekirdek beceri ötesinde bir anlam taşıyan ve tüm becerileri kapsayan yapıları ifade etmektedir. Beceri temelli öğrenme; öğrencilerde öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve hayata aktarılması tasarlanan bilgi, tutum ve beceriler bütünüdür. Bu bağlamda temel becerileri ön planda tutan, öğrenme sürecinde öğrencinin aktif katılımına ve öğretmen rehberliğine imkân veren, öğrencilerin araştırma yapabilecekleri, keşfedebilecekleri, çözüm ve yaklaşımlarını paylaşıp tartışabilecekleri ortamların sağlanmasının önemi vurgulanmıştır. Programda gelişim düzeyini göz önünde bulunduran, öğrenme sürecinde ön bilgileri harekete geçiren anlamlı öğrenmelerin gerçekleşmesi hedeflenmiştir.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı, öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımı ile bilgi ve beceri edinmelerinin amaçlandığı bir yaklaşımı benimser. Programda yer alan ünite içerik çerçevesi işlenirken uygulamaya dönük olarak öğrencilerin çözümleme, sınıflandırma, sentezleme, karşılaştırma, okuma, özetleme, yapılandırma, dinî metinleri yorumlama, dinî konularda analitik düşünme, hadis kaynaklarına başvurma, tarihsel bağlamsallaştırma, dinî kavramları ayırt etme becerilerini kazanmaları amaçlanır.

Hadis; Hz. Peygamber'in söz, fiil ve takrirlerini ifade eden kavramın ve aynı zamanda hadisleri tespit etmeye, nakletmeye ve anlamaya yönelik ilim dalının adıdır. Kur'an-ı Kerim ile birlikte dinî hayatın temelini oluşturan hadisler, bireylerin inanç, ibadet ve ahlaki gelişimlerine katkı sağlayan önemli bir kaynaktır. Hadis ilminin dinin temel kaynaklarından biri olması nedeniyle bu alandaki doğru bilgiye toplumla sürekli iletişim hâlinde bulunacak din görevlilerinin ihtiyacı vardır. *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*; öğrencilere hadis dersiyle ilgili temel kavramları ve hadis çeşitlerini sınıflandırma, hadis ilminin gelişim sürecini tarihsel bağlamsallaştırma, hadislerin anlaşılmasında gerekli unsurları yapılandırma ve seçilen hadisleri yorumlama becerilerini kazandıracak şekilde tasarlanmıştır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı* ile öğrencilerin

1. Hadis ilminin konusu ile önemini çözümlemeleri,
2. Hadis ilmiyle ilgili kavramları sınıflandırmaları,
3. Sünnetin dindeki yerini sentezlemeleri,
4. Hadislerin aktarımını tarihsel bağlamsallaştırmaları,
5. Hadislerin tedvin ve tasnif sürecini karşılaştırmaları,

6. Tedvin ve tasnif sonrası dönem hadis çalışmalarını özetlemeleri,
7. Hadis çeşitlerini sınıflandırma ve özetlemeleri,
8. Hadislerin anlaşılmasını konu edinen ilimleri çözümlemeleri,
9. Hadislerin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esasları yapılandırmaları,
10. Sahih hadis kaynaklarını kullanmaları,
11. Hadislerde öne çıkan ilke ve değerleri hayata aktarmaları,
12. Hadis metinlerini yorumlamaları amaçlanmaktadır.

2.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

1. *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nda eğitim ve öğretim süreçleri; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile hedeflenen öğrenci profiline uygun, sağlam ve doğru bir inanca sahip, millî ve manevi değerlerimizi tanıyan, geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak geleceğe yön veren yetkin ve erdemli öğrencilerin yetiştirilmesine hizmet edecek şekilde planlanır ve yürütülür. Bu kapsamda sevgi, saygı, kardeşlik ve dostluk bağlarını güçlendiren; vatan, millet, bayrak, şehitlik, gazilik gibi millî birlik ve beraberliği pekiştiren değerlerin öğrencilerin zihninde güçlü bir şekilde yer etmesine özen gösterilir.
2. Öğretim programında Peygamberimizin Kur’an-ı Kerim’i anlamadaki rolü, önemi ile Hz. Peygamber’e ve sünnetine bağlılıkla ilgili konulara yer verilmesine özen gösterilir.
3. Öğretim programı, beceri temelli olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede kitap yazımında ve öğrenme-öğretme yaşantılarında programda yer verilen becerilerin ve süreç bileşenlerinin, değerlerin, eğilimlerin ve anahtar kavramların bütüncül bir şekilde kazandırılmasına özen gösterilir.
4. Öğretim programında “İçerik Çerçevesi” bölümünde konu başlıklarına yer verilmiştir. Konu alt başlıkları, “öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri” ve “öğrenme-öğretme yaşantıları” esas alınarak yazarlar tarafından oluşturulabilir.
5. Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yeteneklerine, ihtiyaçlarına ve özel durumlarına göre çeşitlendirilir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ilgi çekici, günlük yaşamda karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilir, öğrenciye yönelik yargısal nitelik taşımayan ve onları motive eden geri bildirimler sağlanır, dijital teknolojilerden ve oyunlardan yararlanılır.
6. Öğrenme-öğretme uygulamalarındaki bazı bölümlerde “İstenir/istenebilir” şeklinde iki farklı kullanım görülebilir. Öğretmenler ve ders kitabı yazarları için içerik çerçevesine ve öğrenme çıktılarına işaret eden bölümlerde tercih söz konusu değilken öğretim yöntemleri veya ölçme ve değerlendirme süreçlerinde konunun ve sınıfın şartları göz önünde bulundurularak tercih de yapılabilir.
7. Zenginleştirme ve/veya destekleme uygulamaları, ihtiyaç hâlinde sınıftaki farklı öğrencilerin gereksinimlerine cevap verebilecek şekilde planlanır. Zenginleştirme ve/veya destekleme bölümündeki içeriklere ders kitaplarında yer verilmez, bu bölüm ihtiyaç duyulması hâlinde e-içerik olarak verilebilir.
8. Türkçemizin doğru ve etkili kullanılmasına, öğrencilerin söz varlıklarının ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilir.
9. Öğretim programında ve ders kitabında alana özgü kelime, kavram ve tamlamalar, Talim ve Terbiye Kurulu Müteallası ile uygulamaya konulan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Kavramları Yazım Kılavuzu”nun Ek-1 örneğine göre yazılır. İlgili kılavuz ve ekinde bulunmayan alana özgü kelime, kavram ve tamlamaların yazımında ise kılavuzda belirtilen ilke ve esaslara uyulur.
10. Programda her bir ünite için kullanılacak süre ve ünitelerin işleniş sırası belirlenmiştir. Bununla birlikte zümre öğretmenlerince öğrenci seviyesi ve çevre şartlarına uygun planlama yapılabilir.
11. Öğrenme-öğretme yaşantılarında çevre faktörlerine, eğitim ortamına, öğrencilerin gelişim düzeylerine, genel kültür ve dinî bilgi seviyelerine göre onları aktif kılan yöntem, teknik ve stratejiler kullanılır.

12. Programda öğrencilere kazandırılması hedeflenen becerilerin gerçekleşmesi için çevre şartları elverdiği ölçüde öğrencilerin dinî (cami, medrese), tarihî ve kültürel mekânları yerinde tanımaları sağlanır.
13. Öğretmen, Öğretim programında yer verilen bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere kazandırılabilmesi için ders kitabının dışında farklı öğretim materyalleri tasarlar ve kullanır. Ayrıca telif haklarına riayet ederek interaktif öğretim materyallerinden, güvenilir ve geçerli genel ağ kaynaklarından yararlanır.
14. Hadis kaynaklarını kullanma becerisinde "Tecrid-i Sarih Tercümesi, Hadislerle İslam, Riyazü's-Salihin" gibi Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan eserler kullanılmalıdır.
15. Her ünitenin sonunda on tane sahih hadis verilir. Bu hadislerden birine ilgili beceriyi destekleyecek şekilde etkinliklerle birlikte kitaptan ulaşılabilirken diğerlerine e-içerikte ve kitabın sonunda yer verilir. Birinci ünite sünnete bağlılık, ikinci ünite iman, üçüncü ünite ahlak ve dördüncü ünite ilim konularında hadisler bulunmalıdır. Söz konusu hadisler ezberlenmeye teşvik edilir.
16. Hadis dersine yönelik ölçme ve değerlendirme faaliyetleri, uygulama esaslı ve süreç odaklı yürütülür. Ölçme ve değerlendirmede öğrencilerin bireysel farklılıkları, hazırbulunuşluk düzeyleri ve dersteki gelişim süreçleri dikkate alınır. Öğrenme çıktılarını değerlendirmek için kullanılacak ölçme araçlarında çeşitlilik sağlanır. Her ünite için en az bir performans görevi verilir.
17. TYMM Öğretim Programları Ortak Metnine uygun olarak okuryazarlık becerisinin kazandırılmasında farkındalık, işlevsellik ve eylemsellik düzeyleri dikkate alınır.
18. Beceri temelli öğretim sürecinde tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yapılmasına dikkat edilir.

Programlar Arası Bileşenler

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nda yer alan "sosyal-duygusal öğrenme becerileri", "değerler" ve "okuryazarlık becerileri" bütünleşik bir şekilde TYMM Öğretim Programları Ortak Metnine uygun olarak kullanılmış; öğrenme-öğretme uygulamalarında bu unsurların öğretmenler tarafından nasıl kullanılacağına dair örneklerle yer verilmiştir.*
- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın yapılandırılmasında bütüncül eğitim yaklaşımı önemli bir rol oynamıştır. Programın temel bileşenleri aracılığıyla öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde gelişimine vurgu yapılmış; öğrencilerin maddi ve manevi açıdan bütüncül gelişimi desteklenmiş bireyler olarak yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Bu sebeple programda öğrencilerin bilgi, beceri ve değer kazanımları ile öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri teşvik edilmiştir.*

İçerik Çerçevesi

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın içerik çerçevesi bölümünde ünite kapsamında öğretilecek konuların ana başlıklarına yer verilmiştir. Programda içerik; öğrenme çıktılarından bağımsız birer bilgi yığını olarak değil öğrenmeyi gerçekleştirmek, öğrencilerin konuya ilişkin bilgi, beceri ve değer kazanmasını sağlamak için sistemli bir şekilde kullanılması gereken araçlar ve süreçte yararlanılacak konular olarak ele alınmaktadır. Ayrıca öğretim programının içeriğinde ele alınan konu başlıkları için öğrenme-öğretme uygulamaları da önerilmiştir.*
- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın içerik çerçevesi oluşturulurken alana özgü geleneksel yaklaşımlar, öğrencilerin ihtiyaçları ve yeni gelişmeler temel alınmış; konular, öğrencilerin gelişim özelliklerine de dikkat edilerek ele alınmaya çalışılmıştır. Bu noktada bir diğer husus da Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nda diğer derslerde ele alınan konularda tekrara düşülmemesidir. Bununla birlikte öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin dikkate alınması amacıyla Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın içeriği oluşturulurken hem önceki kademelerdeki ders içerikleri hem de ortaöğretim kademesindeki diğer derslerin içerikleri göz önünde bulundurulmuştur.*
- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı dört üniteden oluşmaktadır.*

Öğrenme Kanıtları

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın* ölçme ve değerlendirme uygulamaları bölümünde ölçme amacına ve öğrenme hedefine yönelik öğrenme kanıtları bulunmaktadır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğinin anlaşılması için önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci gelişiminin takip edilmesi ve uygulanan öğretim yöntemlerinin etkililiğinin belirlenmesine rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır. Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda bütün öğrenciler için aynı derecede geçerli bir ölçme ve değerlendirme aracından söz etmek mümkün değildir. Bu nedenle öğrenci performansının belirlenmesi için çeşitli ölçme araç ve yöntemlerinden elde edilen birden fazla kanıtı ihtiyaç duyulmaktadır.
- Programda öğrencilerin performanslarının dikkate alınıp değerlendirilebileceği, öğrenciyi öğrenmeye motive edecek, öğrenme-öğretme kuram ve yaklaşımlarıyla uyumlu, zamana ve öğrenciye göre esneklik gösterebilen ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmıştır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları yapılandırılırken bu uygulamaların programın tüm bileşenleriyle uyum sağlamasına dikkat edilmiştir.
- Programda verilen her öğrenme çıktısına ilişkin en az bir öğrenme kanıtının sunulmasına çalışılmıştır. Değerler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerileri öğrenme-öğretme uygulamalarının bir parçası olduğu ve içeriğe dâhil edildiği için kanıtlar bölümünde bunlara ilişkin doğrudan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmemiştir.
- Programda verilen ölçme ve değerlendirme araçları ve yöntemleri örnek niteliğindedir. Öğretmenler ve kitap yazarları ölçme amacına ve öğrenme çıktısına uygun olmak koşuluyla farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullanabilirler. Eğilim, sosyal duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri notla değerlendirilmez ancak etkinlikler, performans ödevleri ile derecelendirme ölçeklerinde bunlara yer verilir.
- Programda ölçme değerlendirme araç ve yöntemlerinin çeşitliliğine önem verilmiş, bunlara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Öte yandan öğretmenlerin öğrenme çıktıları, içerik ve öğrenme-öğretme uygulamaları doğrultusunda kendi yaklaşımlarını belirlemelerine olanak sağlanmıştır. Bu doğrultuda öğretmenler; kelime ilişkilendirme testi, yapılandırılmış grid, eşleştirme soruları, anlam çözümleme tablosu, çıkış kartı, Frayer diyagramı, tanılayıcı dallanmış ağaç, açık uçlu ile kısa cevaplı sorular, doğru-yanlış madde türleri, kontrol listesi, dereceleme ölçeği, 3-2-1 kartı, boşluk doldurma soruları, öğrenme günlüğü, dereceli puanlama anahtarları (rubrik), çalışma yaprakları gibi tamamlayıcı ölçme araçlarından yararlanabilirler. Ayrıca broşür, tarihsel akış şeması, kavram haritası, etkileşimli pano gibi araçlar ile performans görevi, proje ve yazılı-sözlü sınavlar kullanılabilir, öz değerlendirme formu aracılığıyla öğrencilerin de değerlendirme sürecine etkin katılımı sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın* öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerileri ile eğilim, değer, okuryazarlık becerilerinin en üst düzeyde gelişiminin sağlanması ve bütüncül bireyler olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öğrenme çıktılarının yıl boyunca gerçekleştirilmesiyle ilgili farklı öğrenme ortamları, öğretim yaklaşımları ve materyallerinin kullanımına yönelik örnek uygulamalara yer verilmiştir. Öğrenci merkezli etkinlikler aracılığıyla öğrencilerden ders kapsamında edindiği bilgi, beceri ve değerleri çoklu bakış açısıyla ele almaları beklenmektedir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerin hem bağımsız öğrenmelerine hem iş birliği içinde çalışmalarına imkân tanıyan öğretim stratejileri (sunuş, buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim) kullanılmalıdır. Bu bağlamda öğretim programının öğrenme-öğretme yaşantıları bölümünde öğretmenlere ve ders kitabı yazarlarına örnek olması amacıyla çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerine de yer verilmiştir. Bu stratejiler kapsamında öğretim yöntem ve teknikleri olarak kum saati, bilişsel cıraklık, soru-cevap, burada herkes öğretmen, jigsaw (ayrılıp birleşme), RAFT, kar topu, beyin fırtınası, yumruktan beşe, düşün-eşleş-paylaş, tereyağı-ekmek, fikir taraması, çember kullanılabilir.
- Öğrenme ortamları ve öğretim yaklaşımlarıyla birlikte görsel, işitsel, görsel-işitsel ve teknoloji destekli vasıtalarla öğrencilerin ilgili becerileri kazanmaları sağlanmalıdır. Öte yandan öğrenme çıktılarıyla ilgili güncel konular, farklı tartışma teknikleri kullanılarak problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileri ile ilişkilendirilerek sınıfa taşınmalıdır.

- Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin çevreleriyle daha fazla etkileşime girerek zengin öğrenme yaşantıları edinmelerine olanak sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Bu süreçte okul içi öğrenme ortamlarının (sınıflar, okul kütüphaneleri, beceri ve tasarım atölyeleri, okul bahçeleri vb.) yanı sıra okul dışı öğrenme ortamlarından da (dinî ve tarihî mekânlar, camiler, kütüphaneler, müzeler, millî parklar, kültür merkezleri, bilim ve sanat merkezleri, araştırma enstitüleri, resmî ve özel kurum ya da kuruluşlar, sergiler vb.) olabildiğince yararlanılmalıdır. Okul içi veya okul dışı uygun öğrenme ortamlarının oluşturulmasında öğrenme çıktısının kapsamı belirlenirken öğrenci özellikleri, okul imkânları, ekonomik olma gibi belirleyici unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır. Dijital öğrenme ortamları ve uygulamaları (EBA, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından geliştirilen dijital platformlar, akıllı telefon ve tablet uygulamaları, çevrim içi paylaşım platformları vb.) ile ulusal ve uluslararası projeler imkânlar çerçevesinde öğrenme-öğretme süreçlerine dâhil edilmelidir. Bununla birlikte millî ve dinî günler, bayramlar ile belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin millî ve manevî bilinçleri geliştirilmelidir.
- Öğrenme çıktıları doğrultusunda kavram, okuryazarlık ve sosyal-duygusal öğrenme becerileriyle birlikte ele alınan alan becerileri; içeriğin öğrenciler tarafından öğrenilmesi sırasında kullanılacak öğretim kuram, model, strateji, yöntem, teknik ve materyaller ile ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin belirlenmesinde önemli rol oynar. Örneğin çözümlene becerisinde kullanılacak ölçme ve değerlendirme araçları ile yorumlama becerisinde kullanılacak araçlar farklılık gösterecektir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında kavram öğretimine yönelik etkinlikler önemsenmiştir. Programda soyut içeriğin somutlaştırılması, olası kavram yanılgısı ve karmaşasının önüne geçilmesi, üst düzey akademik başarı sağlanması, doğru anlama, öğrenmeye yardımcı olmak gibi nedenlerle kavram öğretim materyallerinin kullanılması istenmektedir. Bu sebeple öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrenme çıktılarına ve öğrenci özelliklerine uygun olarak kavram haritası, anlam çözümlene tablosu, öğrenme günlüğü gibi materyallere yer verilmesi önerilmiştir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında değerler öğretimine yönelik önerilerde de bulunulmuştur. Öğrenme-öğretme sürecinde değerlerin öğrencilere kazandırılması, uygun yer ve zamanda bu değerlerin edinilmesini sağlayacak yaşantıların oluşturulması ve öğrencilerin bu yaşantılara aktif olarak katılmasıyla gerçekleştirilmelidir. Öğretmenler, örtük program ile okul çevresindeki toplumsal ve kültürel özelliklerle öğrenci özelliklerini de göz önünde bulundurarak öğretim programı kapsamında sunulan diğer değerlerin de kazandırılmasına öncülük etmelidir. Programdaki değerlere uygun öğrenme-öğretme uygulamaları oluşturmanın yanında öğrencilerde değerlerin içselleştirilmesine de dikkat edilmeli, değerler eğitiminde farklı yaklaşımlardan yararlanılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğretmenler; gerektiğinde öğrencilere kaynaklık eden bir “uzman”, öğrencilerin kendi öğrenmelerini izlemeye ve yönlendirmeye yardımcı bir “rehber” olmalı ve uygun öğrenme ortamlarını sağlamada etkin görev üstlenmelidir. Öğretmenler, öğrenme çıktısına uygun köprü kurmalı; öğretim kuram, model, strateji, yöntem ve tekniğini belirlerken hem öğrencilerin bütüncül gelişimlerini hem de öğrenmelerin kalıcı ve etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla öğrenme-öğretme süreçlerini zenginleştirmelidir. Bu doğrultuda öğrenme çıktıları ve öğrenci özelliklerini dikkate almak suretiyle öğretmenler; harita, resim, fotoğraf, minyatür, hat, mimari, tiyatro, sinema gibi unsurlar ile geleneksel ve/veya modern sanat ürünlerini kullanmalıdır. Ayrıca öğretmenler öğrenme çıktılarına uygun olarak fıkra, gezi yazısı, hikâye, makale, mektup, söylev, şiir, deyiş, tiyatro gibi edebî türlerden faydalanmalıdır.
- Geleneksel ve çağdaş öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin yanı sıra kum saati, bilişsel çıraklık, soru-cevap, jigsaw (ayrılıp birleşme), RAFT, kar topu, beyin fırtınası, yumruktan beşe, düşün-eşleş-paylaş, tereyağı-ekmek, fikir taraması, çember gibi alternatif öğretim tekniklerinden de yararlanılabilir. Bununla birlikte program uygulanırken Türkçenin doğru, etkili ve güzel kullanımı çerçevesinde ders içeriğine uygun kitap listeleri belirlenmeli; bu kitapların okunması konusunda öğrenciler özendirilmelidir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarının gerçekleştirilmesinde temel dinî kaynakların kullanılması önemlidir. Bu bağlamda öğrenme-öğretme uygulamalarında içerik çerçevesinin daha iyi aktarımına imkân veren ayet meallerine ve hadislerle yer verilmelidir. Ayet ve hadislerin seçiminde öncelikli olarak Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan kaynaklar esas alınmalı, bunun yanı sıra literatürde kabul gören eserlere başvurulmalıdır. Hadislerde ise rivayetin yer aldığı hadis eserlerinin asılları kullanılmalıdır. Ancak bu kaynaklar kullanılırken telif hakları ve etik kuralları göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle dijital kaynakların kullanımı hususunda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kurallara uyulmalıdır.

Farklılaştırma

- Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nda farklılaştırma bölümü, her öğrencinin kendine özgü yetenek, ilgi ve öğrenme stillerini tanıyarak kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu bölüm ders kitaplarında yer almayacaktır. Bu bölümde öğrencilerin bireysel farklılıkları ile esnek gruplandırma, sürekli değerlendirme ve uyarlama yaklaşımlarının ön plana çıkarılması hedeflenmektedir.
- Program, okul içi ve okul dışı uygulamalarda öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimleri ile bireysel farklılıkları dikkate alınarak yapılandırılmıştır. Bu nedenle program uygulanırken özel gereksinimli ve akranlarına göre farklı özellikleri olan öğrenciler için gereken esneklik gösterilmeli; öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkinlikler hazırlanmalı ve planlamalar yapılmalıdır.
- Farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme bölümlerinden oluşmaktadır. Zenginleştirme, akranlarına göre daha ileri düzeyde olan öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarabilmek için öğretmene yönelik önerilerin bulunduğu kısımdır. Destekleme ise öğrenme-öğretme uygulamalarında zorluk yaşayan öğrencilere gerekli ek zaman ve desteğin verilebilmesi için öğretmene önerilerin sunulduğu bölümdür. Programda zenginleştirme kapsamında mevcut öğrenme-öğretme uygulamaları üzerine "konu, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme ve değerlendirme" açısından daha üst düzey etkinlikleri gerektiren bir yapı kurgulanmıştır. Desteklemede ise mevcut öğrenme-öğretme uygulamalarına göre sadeleştirilmiş bir içerik belirlenmiş, konulara yönelik ek kaynaklara ve açıklamalara yer verilmiş, öğrencilerin bireysel olarak yapabilecekleri basit düzeyde etkinliklerin yanında öğretmeni ve akranlarıyla birlikte gerçekleştirebilecekleri orta düzeyde etkinlikler tasarlanmıştır.

2.3. ÜNİTE ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

	ÜNİTE	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
			Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1.	HADİS İLMİNE GİRİŞ	5	16	22
2.	HADİS TARİHİ	5	20	28
3.	HADİS ÇEŞİTLERİ	5	18	25
4.	HADİS VE SÜNNETİN ANLAŞILMASI	4	14	19
	OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
	TOPLAM	19	72	100

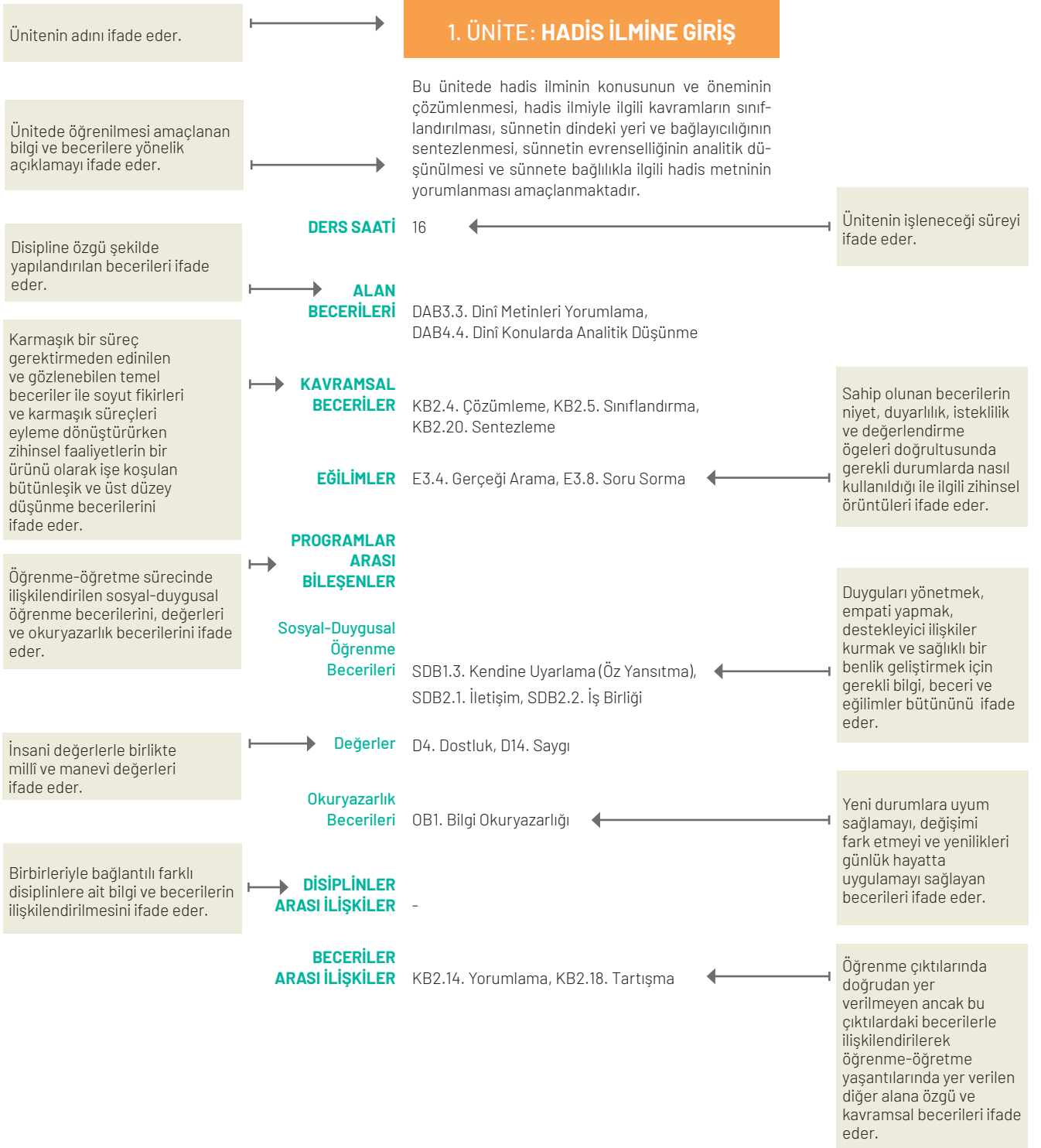
* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan; okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. çalışmalar için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

2.4. HADİS DERSİ (10. SINIF) KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI

DERS KİTABI	FORMA SAYILARI*	KİTAP EBATLARI
Hadis Dersi 10. Sınıf	10-12	19,5 cm X 27,5 cm

* Forma sayıları alt ve üst sınır olarak belirlenmiştir.

2.5. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Öğrenme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

HDS.10.1.1. Hadis ilminin konusunu ve önemini çözümleyebilir

- Hadis ilminin konusunu ve önemini belirler.
- Hadis ilminin konusu ve önemi arasındaki ilişkiyi belirler.

Dersin Kodu
Sınıf Seviyesi
Ünite Numarası
Öğrenme Çıktısı Numarası

Öğrenme çıktısıyla ilişkilendirilen beceriye ait süreç bileşenleri

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hadis İlminin Konusu ve Önemi
Hadis İlmiyle İlgili Kavramlar
Sünnetin Dindeki Yeri ve Bağlayıcılığı
Sünnetin Evrenselliği
Hadislerden Mesajlar: Kur'an ve Sünnete Bağlılık

Öğrenme sürecinde ele alınan bölüm/konu/alt konuya ilişkin sınırları ifade eder.

Disipline ait temel kavramları ifade eder.

Anahtar Kavramlar

isnat, metin, muhaddis, ravi, rivayet, senet, sünnet

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; açık uçlu ve kısa cevaplı sorular, doğru yanlış soruları, anlam çözümleme tablosu, çoklu cevaplı soru, tekdüz metin, çıkış kartı, kavram haritası, Frayer diyagramı, dereceli puanlama anahtarı, performans görevi, grup ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder.

Öğrenme çıktıları, eğilim, programlar arası bileşenler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan ve anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin hadis kavramıyla ilgili temel bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden getirdiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.

Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgi ve becerilerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin hadis ile ilgili ön bilgileri kum saati tekniğiyle değerlendirilebilir.

Köprü Kurma

Hz. Peygamber'in ahlak ve sosyal hayatla ilgili bazı hadisleri tahtaya yazılır veya yansıtılır. Öğrencilerden bu hadislerin günlük hayatın hangi alanına işaret ettiğini tespit etmeleri istenerek Hz. Peygamber'in sözleri ile günlük hayat arasında bağ kurulur.

Mevcut bilgi ve beceriler ile edinilecek bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecini ifade eder.

Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme yaşantılarının hayata geçirildiği uygulamaları ifade eder.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

HDS.10.1.1

İnsanların ilahi vahyi anlamak için bir rehber ihtiyacı duyduğuna vurgu yapılır. İslam dinini anlayıp Allah'ın (cc) emrettiklerini yerine getirme ve yasakladıklarından kaçınma hususlarında Hz. Muhammed'in (sav) rolüne değinilir. Öğrencilerin hadis ilminin Hz. Muhammed'in (sav) söz, fiil ve takrirlerini konu edindiğini belirlemesi sağlanır.

Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin çeşitli öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrenciler sünnete bağlılıkla ilgili seçilen on hadisîşerif ezberlemeye yönlendirilebilir. Ezber çalışmalarında bilişsel çıraklık tekniği kullanılabilir.

Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Destekleme

Öğrencilere ünite geneli hakkında soruların bulunduğu bir çalışma yapırağı verilerek konuların pekiştirilmesi sağlanabilir.

Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HADİS DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMINA AİT ÜNİTELER

1. ÜNİTE: HADİS İLMİNE GİRİŞ

Bu ünite de hadis ilminin konusunun ve öneminin çözümlenmesi, hadis ilmiyle ilgili kavramların sınıflandırılması, sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığının sentezlenmesi, sünnetin evrenselliğinin analitik düşünülmesi ve Kur'an ve Sünnete bağlılıkla ilgili hadis metninin yorumlanması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama, DAB4.4. Dinî Konularda Analitik Düşünme

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.4. Çözümleme, KB2.5. Sınıflandırma, KB2.20. Sentezleme

EĞİLİMLER E3.4. Gerçeği Arama, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D4. Dostluk, D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER -

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.14. Yorumlama, KB2.18. Tartışma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

HDS.10.1.1. Hadis ilminin konusunu ve önemini çözümleyebilme

- a) Hadis ilminin konusunu ve önemini belirler.
- b) Hadis ilminin konusu ve önemi arasındaki ilişkiyi belirler.

HDS.10.1.2. Hadis ilmiyle ilgili kavramları sınıflandırabilme

- a) Hadis ilmiyle ilgili kavramları belirler.
- b) Hadis ilmiyle ilgili kavramları ayırıştırır.
- c) Hadis ilmiyle ilgili kavramları tasnif eder.
- ç) Hadis ilmiyle ilgili kavramları etiketler.

HDS.10.1.3. Sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığıyla ilgili sentez yapabilme

- a) Sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığı hakkındaki bilgileri belirler.
- b) Sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığı hakkındaki bilgiler arasında ilişki kurar.
- c) Sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığıyla ilgili bilgileri birleştirerek bir bütün oluşturur.

HDS.10.1.4. Sünnetin evrenselliğini analitik düşünebilme

- a) Hz. Peygamber'in nübüvvetinin özelliklerini inceleyerek sünnetin evrenselliğine dair nedensel ilişkiler kurar.
- b) Tespit ettiği ilişkilerle ilgili akıl yürütür.
- c) Akıl yürütme ile ulaştığı çıkarımları tartışır.
- ç) Tercih edilebilir görüş ve argümanları gerekçeleriyle belirler.

HDS.10.1.5. Kur'an ve Sünnete bağlılıkla ilgili hadisi yorumlayabilme

- a) Hadis usulüne göre Kur'an ve Sünnete bağlılıkla ilgili hadisi yorumlamada yararlanılacak ilke ve ölçütleri belirler.
- b) Belirlenen ilke ve usuller çerçevesinde Kur'an ve Sünnete bağlılıkla ilgili hadisi inceler.
- c) Kur'an ve Sünnete bağlılıkla ilgili hadisi bağlamı içinde kendi cümleleri ile ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hadis İlminin Konusu ve Önemi

Hadis İlmiyle İlgili Kavramlar

Sünnetin Dindeki Yeri ve Bağlayıcılığı

Sünnetin Evrenselliği

Hadislerden Mesajlar: Kur'an ve Sünnete Bağlılık

Anahtar Kavramlar

isnat, metin, muhaddis, ravi, rivayet, senet, sünnet

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; açık uçlu ve kısa cevaplı sorular, doğru yanlış soruları, anlam çözümleme tablosu, çoklu cevaplı soru, tezkip metni, çıkış kartı, kavram haritası, Frayer diyagramı, dereceli puanlama anahtarı, performans görevi, grup ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak iş birlikli öğrenme tekniği ile sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığı hakkında bir broşür hazırlamaları istenebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin hadis kavramıyla ilgili temel bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerin hadis ile ilgili ön bilgileri kum saati tekniğiyle değerlendirilebilir.

Köprü Kurma Hadis ve sünnetin önemini ortaya koyan bazı hadisler tahtaya yazılır veya yansıtılır. Öğrencilerden bu hadislerin günlük hayatın hangi alanına işaret ettiğini tespit etmeleri istenerek Hz. Peygamber'in sözleri ile günlük hayat arasında bağ kurulur.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

HDS.10.1.1

İnsanların ilahi vahyi anlamak için bir rehber ihtiyacı duyduğuna vurgu yapılır. İslam dinini anlayıp Allah'ın (cc) emrettiklerini yerine getirme ve yasakladıklarından kaçınma hususunda Hz. Muhammed'in (sav) rolüne değinilir. Hz. Muhammed'in (sav) bir peygamber olarak vahyi insanlara bildirmedeki rolü; tebliğ, tebyin, teşri, temsil ve tekit kavramlarıyla açıklanır. Öğrencilerin hadis ilminin Hz. Muhammed'in (sav) söz, fiil ve takrirlerini konu edindiğini belirlemesi sağlanır. Bir Müslüman'ın dinini doğru anlayıp yaşamasında Hz. Peygamber'i tanımasının önemi vurgulanarak hadis ilminin konusu ile önemi arasında ilişki kurulur. Bu süreçte soru-cevap tekniğinden yararlanılabilir. Soru-cevap tekniği uygulanırken öğrencilerin zihinsel süreçleri harekete geçirilerek konuyla ilgili sorulara cevap üretmeleri istenebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kısa cevaplı ile açık uçlu sorular kullanılabilir.

HDS.10.1.2

Öğrencilerin hadis ilmiyle ilgili kavramları belirlemesi ve bu kavramları öğretmen rehberliğinde hadis-sünnet, rivayet, ravi, senet-isnat ve metin şeklinde ayrıştırıp açıklaması sağlanır. Hadis kavramı; kavli, fiili ve takrir olmak üzere tasnif edilir ve bu kavramlar açıklanır. Bu noktada muhaddis kavramına da vurgu yapılır. Hadis ilmiyle ilgili kavramlar yapılan tasnife uygun olarak etiketlenir. Konu işlenirken ayrılıp birleşme tekniği kullanılabilir. Bu süreçte öğrenciler bilgi toplar (OB1), ortak bir hedefe ulaşabilmek için iş birliği yapar (SDB2.2, D4.2). Öğrencilerin hadis ilmiyle ilgili kavramları öğrenmelerinde kavram haritası ve kısa cevaplı sorular kullanılabilir.

HDS.10.1.3

Dinin temel kaynaklarının Kur'an-ı Kerim ve hadisler olduğu vurgulanır. Öğrencilerin sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığı konusundaki bilgileri ayetlerden yararlanarak belirlemeleri sağlanır. Bu bilgilerle Hz. Muhammed'in (sav) peygamberlik rolü arasında ilişki kurmaları istenir. Öğrencilerin gerçeği bulmak için nesnel ve dürüstçe bir yaklaşıma sahip olmaları, bilgiyi sorgulamaları ve doğruya ulaşmak için kararlılıkla hareket etmeleri sağlanır (E3.4). Buna dayanarak tercih edilen görüş ve argümanlar gerekçelendirilir (KB2.18). Sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığıyla ilgili bilgiler ile Hz. Peygamber'in nübüvvetteki rolü konusundaki bilgiler birleştirilerek bir bütün hâline getirilir. Bu süreçte kar topu tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin fikirlerini ifade ederken nazik olmaları ve arkadaşlarını etkin bir şekilde dinlemeleri istenir (D14.1). Öğrencilerin sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığını öğrenme süreçlerinde kısa cevaplı ve açık uçlu sorularla tezip metninden yararlanılabilir. Öğrencilerden performans görevi olarak iş birlikli öğrenme tekniği ile sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığı hakkında bir broşür hazırlayıp sunmaları istenebilir. Bu çalışma; bilgi toplama, tasarım, çözümleme, öz-günlük ve sunma ölçütleri bulunan dereceli puanlama anahtarı ve grup değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

HDS.10.1.4

Hiz. Muhammed'in (sav) nübüvvetinin özelliklerine değinilir. Bu özellikler arasında onun son peygamber oluşu ve tebliğ ettiğı İslam dininin hükümlerinin kıyamete kadar geçerli olduğu bilgisi özellikle vurgulanır. Bu noktada İslam dininin her çağ ve topluluğa hitap ettiğine vurgu yapılır ve sünnetin evrenselliğı örnekler üzerinden açıklanır. Öğrencilerin Hiz. Muhammed'in (sav) nübüvvetinin özelliklerinden hareketle sünnetin evrenselliğine dair nedensel ilişkiler ortaya koyması sağlanır ve kurdıkları bu ilişki hususunda akıl yürütmeleri istenir. Öğrencilerin tespit ettikleri ilişkiyle ilgili akıl yürütmeleri ve buna göre ulaştıkları çıkarımları tartışmaları teşvik edilir. Sünnetin evrensel oluşuyla ilgili tercih edilebilir görüş ve argümanları gerekçeleriyle belirlemeleri sağlanır. Bu süreçte beyin fırtınası tekniğinden yararlanılabilir. Konuyla ilgili farklı fikirler üretmeleri sağlanabilir. Öğrencilerin sünnetin evrenselliğı ile ilgili öğrenmeleri çıkış kartı ile kontrol edilebilir.

HDS.10.1.5

Kur'an ve sünnete bağlılıkla ilgili bir hadisîşerifin anlamı, hadisîn sahabi ravisi de tanıtılarak açıklanır. Öğrencilerin hadis usulüne göre Kur'an ve sünnete bağlılıkla ilgili bir hadisîşerifi yorumlarken Kur'an ve sünnete uygunluğu ilke ve ölçüt olarak belirlemeleri istenir. Öğrencilerden belirlenen ilke ve usuller çerçevesinde hadisîşerifi incelemeleri istenir. Öğrencilerin söz konusu hadisîşerifin mesajlarını göz önünde bulundurarak davranışlarını olumlu yönde dönüştürmeleri beklenir (**SDB1.3**). Öğrenciler, hadisîşerifin anlamını bağlamı içinde kendi cümleleriyle ifade etmeye teşvik edilir (**KB2.14**). Bu süreçte burada herkes öğretmen tekniğı kullanılabilir. Öğrencilerin bilme ve anlama ihtiyacına yönelik öğrenme ve keşfetme arzusu ile özgürce sorgulamalar yapabilmelerine (**E3.8**), duygu ve düşüncelerini sözlü ya da sözsüz olarak ifade edebilmelerine (**SDB2.1**) imkân verilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında Frayer diyagramı ve doğru yanlış soruları kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler Kur'an ve sünnete bağlılıkla ilgili karekodda verilen hadisleri ezberlemeye yönlendirilebilir. Ezber çalışmalarında bilişsel çıraklık tekniğı kullanılabilir. Öğrencilerden RAFT tekniğı ile hadis ve sünnetin bağlayıcılığı konusunu anlatacakları bir radyo programı veya podcast (sesli içerik) hazırlamaları istenebilir. Bu süreçte öğrencilerin veri toplayarak bir metin hazırlayıp sunmaları sağlanır. Verilen hadisler üzerinden öğrencilerin atasözleriyle bağlantı kurmaları istenir.

Destekleme Öğrencilere ünite geneli hakkında soruların bulunduğu bir çalışma yaprağı verilerek konuların pekiştirilmesi sağlanabilir. Öğrencilerden hadis ilmiyle ilgili kavram haritası oluşturmaları istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: HADİS TARİHİ

Bu ünite de hadislerin sözlü ve yazılı aktarımının tarihsel bağlamsallaştırılması, hadislerin tedvin ve tasnif sürecinin karşılaştırılması, tedvin ve tasnif sonrası hadis çalışmalarının özetlenmesi, hadis kaynaklarının kullanılması ve imanla ilgili hadis metninin yorumlanması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 20

ALAN BECERİLERİ DAB1.2. Hadis Kaynaklarına Başvurma, DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama, SBAB3.1. Tarihsel Bağlamsallaştırma

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme, KB2.7. Karşılaştırma

EĞİLİMLER E2.1. Empati, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtırna), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliğı

Değerler D3. Çalışkanlık, D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER -

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.14. Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

HDS.10.2.1. Hadislerin sözlü ve yazılı aktarımını tarihsel bağlamsallaştırabilme

- a) Hadislerin sözlü ve yazılı aktarımını kanıtlara dayalı analiz eder.
- b) Hadislerin sözlü ve yazılı aktarımıyla ilgili dönemin ve mekânın koşullarını fark eder.
- c) Hadislerin sözlü ve yazılı aktarımını günümüz koşullarıyla karşılaştırır.
- ç) Hadislerin sözlü ve yazılı aktarımını ait olduğu dönemin koşulları içerisinde açıklar.

HDS.10.2.2. Hadislerin tedvin ve tasnif sürecini karşılaştırabilme

- a) Hadislerin tedvin ve tasnif sürecinin özelliklerini belirler.
- b) Hadislerin tedvin ve tasnif sürecinin özelliklerine ilişkin benzerlikleri listeler.
- c) Hadislerin tedvin ve tasnif sürecine ilişkin farklılıkları listeler.

HDS.10.2.3. Tedvin ve tasnif sonrası hadis çalışmalarını özetleyebilme

- a) Tedvin ve tasnif sonrası hadis çalışmaları ile ilgili çözümleme yapar.
- b) Tedvin ve tasnif sonrası hadis çalışmaları ile ilgili sınıflandırma yapar.
- c) Tedvin ve tasnif sonrası hadis çalışmalarını kendi cümleleri ile aktarır.

HDS.10.2.4. İmanla ilgili hadis rivayetlerinde hadis kaynaklarına başvurabilme

- a) İmanla ilgili hadisleri tespit eder.
- b) Hadislerde geçen olay/şahıs/yer/konu/kavramları belirler.
- c) Hadisleri içeriklerine göre sınıflandırır.
- ç) Hadisler doğrultusunda olay/konu/durumla ilgili çıkarım yapar.
- d) Hadislerle ilgili yaptığı çıkarımlara olay/konu/durumlarda yer verir.

HDS.10.2.5. İmanla ilgili hadisi yorumlayabilme

- a) Hadis usulüne göre iman ile ilgili hadisi yorumlamada yararlanılacak ilke ve ölçütleri belirler.
- b) Belirlenen ilke ve usuller çerçevesinde iman ile ilgili hadisi inceler.
- c) İmanla ilgili hadisi bağlamı içinde kendi cümleleri ile ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hadislerin Sözlü ve Yazılı Aktarımı
Hadislerin Tedvin ve Tasnifi
Tedvin ve Tasnif Sonrası Hadis Çalışmaları
Hadis Kaynaklarında İman
Hadislerden Mesajlar: İman

Anahtar Kavramlar

câmi, Kütübisitte, Kütübitisa, müsned, rihle, sahabi, sünen, tâbiin, tasnif, tebeuttâbiin, tedvin

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; kısa cevaplı sorular, açık uçlu sorular, tanılayıcı dallanmış ağaç, çalışma yaprağı, çoklu cevaplı soru, çıkış kartı, Frayer diyagramı, dereceli puanlama anahtarı, öğrenme günlüğü ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerden performans görevi olarak hadis tarihinin belli başlı dönemlerinin özelliklerini gösteren bir tarihsel akış şeması hazırlamaları ve sunmaları istenebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin hadislerin sahabiler tarafından nakledildiğini bildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Hadislerin günümüze ulaşmasında etkili olan çalışmalarla ilgili açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma Öğrencilere doğru bilgiye nasıl ulaştıkları sorularak muhaddislerin hadisleri doğrulamak için gösterdiği çaba arasında bağ kurulur.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

HDS.10.2.1

Hadislerin sözlü ve yazılı aktarımına dair hadis usulü kitaplarında geçen bilgiler öğrencilere sunulur. Öğrenciler bu bilgilerden hareketle hadislerin sözlü ve yazılı aktarımını kanıtlara dayalı analiz eder. Öğrenciler, incelemeler aracılığıyla hadislerin sözlü ve yazılı aktarım sürecinde meydana gelen gelişmeleri, dönemin ve mekânın koşulları çerçevesinde fark eder. Sahabe ve tâbiin nesillerinin hadis aktarımındaki çabasının hadis ilminin oluşumundaki rolünü kavrar. Bu süreçte rihlelerin önemine ve faydasına işaret edilir. Hadislerin korunmasında gösterilen çaba ön plana çıkarılarak öğrencilerin bu emeğe duyarlı olmaları sağlanır (**D14.3, OB5**). Bu süreçte konuşma halkası tekniği kullanılabilir. Öğrenciler hadislerin sözlü ve yazılı aktarımını günümüz koşullarıyla karşılaştırır. Hadislerin sözlü ve yazılı aktarma yöntemleri ile günümüzdeki hadis öğrenme ve öğretme yöntemlerini benzerlikleri ve farklılıkları açısından inceler. Öğrenciler ulaştıkları bilgilerden yola çıkarak hadislerin sözlü ve yazılı aktarımını ait olduğu dönemin koşulları içerisinde açıklar. Bu süreçte öğrenme galerisi tekniğinden yararlanılabilir. Öğrencilerin hadislerin sözlü ve yazılı aktarımı ile ilgili öğrenmeleri açık uçlu sorularla değerlendirilebilir.

HDS.10.2.2

Öğrencilerin tedvin ve tasnifin ne olduğunu anlamaları ve sürecin gelişimini takip etmeleri sağlanır. Tebeuttâbiin neslinin bu süreçteki çabasına değinilir. Tebeuttâbiin, câmi, sünen, müsned, Kütübisitte, Kütübitisa kavramları açıklanır. Kütübisitte ve Kütübitisa müellifleri ile Kütübisitte ve Kütübitisa'ya dâhil olan eserlerin özelliklerine değinilir. Ulaşılan bilgiler doğrultusunda öğrencilerden hadislerin tedvin ve tasnif sürecinin özelliklerini belirlemeleleri ve bu sürecin özelliklerine ilişkin benzerlik ve farklılıkları listelemeleri beklenir. Bu süreçte öğrencilerden T diyagramı hazırlamaları istenebilir (**OB1**). Öğrencilerin tedvin ve tasnif süreci konusuyla ilgili öğrenmeleri çoklu cevaplı soru ve çıkış kartı ile değerlendirilebilir.

HDS.10.2.3

Öğrencilerden tedvin ve tasnif sonrası hadis çalışmaları ile ilgili verilen bilgilerden yararlanarak çözümleme yapmaları istenir. Bu aşamada öğrencilerin etkin iletişim becerileri geliştirmesine fırsat verecek vızıltı grupları tekniği kullanılabilir (**D3.4**). Öğrenciler ulaştığı bilgilerden hareketle bağlamına uygun, belirli bir yöntemle, düzenli ve sistematik bir şekilde tedvin ve tasnif sonrası hadis çalışmalarının özelliklerini kısa bir metin yazarak kendi cümleleri ile aktarır (**E3.7**), (**SDB2.1**). Öğrencilerin bilgi ve becerileri, çalışma yapırağı aracılığıyla ölçülebilir. Öğrencilerden performans görevi olarak hadis tarihinin belli başlı dönemlerinin özelliklerini gösteren bir tarihsel akış şeması hazırlamaları ve hazırladıkları şemayı sunmaları istenebilir. Yapılan çalışmalar; bilgi toplama, ilişki kurma, sınıflandırma, tasarım, öz-günlük ve sunma ölçütleri bulunan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

HDS.10.2.4

Öğrencilerden, imanla ilgili hadisleri güvenilir hadis kaynaklarından tespit etmeleri istenir. Hadislerde geçen olay/şahıs/yer/konu/kavramlar belirlenir. Öğrencilerden bu hadisleri içeriklerine göre sınıflandırmaları istenir. Öğrenciler bu hadislerde sınıflandırdıkları olay/konu/durumla ilgili çıkarım yapar. Bu süreçte kar topu tekniğinden yararlanılabilir. Öğrencilerin çevresindeki kişilerin duygu ve düşüncelerini hissederek içselleştirip dönütler vermesi istenir (**E2.1**). Öğrencilerin çıkarımlarına kavram haritasında yer vermeleri sağlanır. Sürecin değerlendirilmesinde öğrenme günlüğü kullanılabilir.

HDS.10.2.5

İman ile ilgili bir hadisîşerifin anlamı, hadisînin sahabi ravisi de tanıtılarak açıklanır. Hadis usulüne göre imanla ilgili bir hadisîşerifi yorumlarken Kur'an ve sünnete uygunluğu ilke ve ölçüt olarak belirlemeleri istenir. Öğrencilerden belirlenen ilke ve usüller çerçevesinde hadisîşerifi incelemeleri istenir. Öğrencilerin söz konusu hadisîşerifin mesajlarını göz önünde bulundurarak davranışlarını olumlu yönde dönüştürmeleri beklenir (**SDB1.3**). Öğrenciler, hadisîşerifin anlamını bağlamı içinde kendi cümleleriyle ifade etmeye teşvik edilir (**KB2.14**). Bu süreçte, istasyon tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin grupla iş birliği yaparak düşüncelerini başkalarıyla müzakere etmelerine (**SDB2.2**) imkân verilir. Öğrencilerin iman ile ilgili hadisîşerifi öğrenmelerinde Frayer diyagramı ve tanılayıcı dallanmış ağaç kullanılabılır.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin imanla ilgili karekodda verilen hadisleri ezbere okumaları sağlanabilir. Ezber çalışmalarında bilişsel çıraklık tekniği kullanılabilir.

Öğrencilerden, ulaştıkları bilgilerden yola çıkarak hadislerin aktarımının İslam ilim geleneğinin oluşmasındaki rolüne ilişkin dijital bir çalışma hazırlamaları ve bu çalışmalarını sınıfta sunmaları istenebilir.

Öğrencilerden, kendi seçtiği ya da öğretmenin önerdiği bir ravinin hadisle ilgili çalışmalarından yola çıkarak bir infografik metin hazırlamaları ve bu metni sınıfta sunmaları istenebilir.

Öğrencilerden, hadis toplamak için yolculuklar yapan bir âlim olduklarını hayal ederek hikâye metni yazmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilere hadislerin ilk dönemden günümüze aktarımı ile ilgili bilgilerin yer aldığı çalışma yaprakları verilebilir.

Öğrencilerden hadis tarihi ile ilgili temel bilgilerin yer aldığı bilgi kartları hazırlamaları istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: HADİS ÇEŞİTLERİ

Bu ünite; kaynağına göre hadis çeşitlerinin sınıflandırılması, ravi sayısına göre hadis çeşitlerinin ayırt edilmesi, sıhhatine göre hadis çeşitlerinin özetlenmesi, hadis kaynaklarının kullanılması ve ahlakla ilgili hadis metninin yorumlanması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 18

ALAN BECERİLERİ DAB1.2. Hadis Kaynaklarına Başvurma, DAB3.1. Dinî Kavramları Ayırt Etme, DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme, KB2.5. Sınıflandırma

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiiklik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim

Değerler D1. Adalet, D6. Dürüstlük

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

-

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.14. Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

HDS.10.3.1. Kaynağına göre hadis çeşitlerini sınıflandırabilme

- a) Kaynağına göre hadis çeşitlerini belirler.
- b) Kaynağına göre hadis çeşitlerini ayırır.
- c) Kaynağına göre hadis çeşitlerini tasnif eder.
- ç) Kaynağına göre hadis çeşitlerini etiketler.

HDS.10.3.2. Ravi sayısına göre hadis çeşitlerini ayırt edebilme

- a) Ravi sayısına göre hadis çeşitlerini tespit eder.
- b) Belirlenen hadis çeşitlerinin hadis ilmindeki yeri ve önemini araştırır.
- c) Hadis çeşitlerini ilişkili olduğu alana göre etiketler.

HDS.10.3.3. Sıhhat derecesine göre hadis çeşitlerini özetleyebilme

- a) Sıhhat derecesine göre hadis çeşitleri ile ilgili çözümleme yapar.
- b) Sıhhat derecesine göre hadis çeşitleri ile ilgili sınıflandırma yapar.
- c) Sıhhat derecesine göre hadis çeşitlerini kendi cümleleriyle aktarır.

HDS.10.3.4. Ahlakla ilgili hadis rivayetlerinde hadis kaynaklarına başvurabilme

- a) Ahlakla ilgili hadisleri tespit eder.
- b) Hadislerde geçen olay/şahıs/yer/konu/kavramları belirler.
- c) Hadisleri içeriklerine göre sınıflandırır.
- ç) Hadisler doğrultusunda olay/konu/durumla ilgili çıkarım yapar.
- d) Hadislerle ilgili yaptığı çıkarımlara olay/konu/durumlarda yer verir.

HDS.10.3.5. Ahlakla ilgili hadisi yorumlayabilme

- a) Hadis usulüne göre ahlakla ilgili hadisi yorumlamada yararlanılacak ilke ve ölçütleri belirler.
- b) Belirlenen ilke ve usuller çerçevesinde ahlakla ilgili hadisi inceler.
- c) Ahlakla ilgili hadisi bağlamı içinde kendi cümleleri ile ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Kaynağına Göre Hadis Çeşitleri
Ravi Sayısına Göre Hadis Çeşitleri
Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri
Hadis Kaynaklarında Ahlak
Hadislerden Mesajlar: Ahlak

Anahtar Kavramlar

ahad hadis, hasen hadis, kutsi hadis, maktu hadis, merfu hadis, meşhur hadis, mevkuf hadis, mevzû hadis, mütevatir hadis, sahih hadis, zayıf hadis

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, boşluk doldurma soruları, yapılandırılmış grid, öz değerlendirme formu, eşleştirme soruları, kısa cevaplı sorular, çıkış kartı, öğrenme günlüğü ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak kaynağına, ravi sayısına ve sıhhatine göre hadis çeşitlerini gösteren bir kavram haritası hazırlamaları istenebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin hadislerin bazı kriterlere göre sınıflandırıldığını bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere hadislerin sınıflandırılmasına dair sorular sorulabilir.

Köprü Kurma Öğrencilere sahabe ait bir söz verilir. Öğrenciden, verilen sözün benzeri veya tamamlayıcısı olabilecek ayet ve hadisleri tespit etmesi istenir. Ayet, hadis ve sahabe sözü beraber ele alınarak bunların bir müminin günlük yaşamına yansımalarını paylaşması sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

HDS.10.3.1

Hadislerin farklı kriterlere göre sınıflandırıldığı vurgulanarak öğrencilerden kaynağına göre hadis çeşitlerini belirlemeleri istenir. Bu süreçte kavram kontrolü tekniğinden yararlanılabilir. Öğrencinin araştırma, keşfetme ve anlama arzusu harekete geçirilerek hadislerin kaynağı ve bu bilginin hadislerin tasnifini nasıl etkileyebileceği üzerinde durulur (E1.1). Hadislerde rivayetin Hz. Peygamber'e, sahabe veya tâbiye dayanıyor olabileceği açıklanır. Öğrencilerin hadisleri dayandığı kaynağına göre kutsi, merfu, mevkuf ve maktu olarak verilen örnekler yoluyla ayrıştırması sağlanır. Kaynağına göre hadis çeşitleri tasnif edilir. Yapılan bu tasnife uygun olarak kaynağına göre hadis çeşitleri etiketlenir. Kaynağına göre hadis çeşitlerini sınıflandırma sürecinde yapılandırılmış grid kullanılabilir.

HDS.10.3.2

Ravi kavramı ile ilgili bilgiler hatırlatılarak senette yer alan ravi sayısının değişiklik gösterebileceği vurgulanır. Öğrencilerin hadislerin ravi sayısına göre mütevatir ve ahad şeklinde ayrıldığını tespit etmesi ve hadis çeşitlerinin hadis usulündeki yeri ve önemini araştırması sağlanır. Ahad hadisin bölümlerinden meşhur hadise değinilir. Öğrenciler söz konusu kavramları tanımlayarak etiketler ve kavramlar arasındaki ilişkiyi belirler. Bu süreçte kavram haritaları ve tablolardan yararlanılabilir. Ravi sayısına göre hadis çeşitleri birer örnek üzerinden tanıtılır ve bu hadis türlerinin rivayet eserlerinde hangi oranda yer aldığı gibi ayrıntılı hususlara temas edilmez. Öğrencilerin ravi sayısına göre hadis çeşitleri ile ilgili öğrenmeleri, eşleştirme soruları ve kısa cevaplı sorular aracılığıyla kontrol edilebilir.

HDS.10.3.3

Sihhat kavramı açıklanır. Hadislerin nispet edildiği kaynağına ait olup olmadığını tespit etmek amacıyla sihhat araştırması yapıldığı belirtilir. Sihhat derecesine göre hadis çeşitleri sistematik şekilde ele alınır (E3.7). Sihhatine göre hadis çeşitleri çözümlenir. Bu süreçte zihinsel haritalama tekniğinden yararlanılabilir. Hadisler sihhat derecesine göre sahih, hasen, zayıf ve mevzu hadis şeklinde sınıflandırılır. Bu hadis türlerine dair örnekler verilir. Öğrencilerden sihhat derecesine göre hadis çeşitlerini kendi cümleleriyle sözlü veya yazılı olarak aktarmaları istenir. Sahih hadis ele alınırken bu tür nakilleri elde etme ve rivayetlerin sihhatini belirleme yollarına da genel anlamda değinilir. Hadisin sahih kabul edilmesindeki önemli ölçütler arasında sayılan ravinin adaletine ve zabt sahibi olmasına vurgu yapılır. Adaletin davranışlarda ölçülü ve dengeli olmayı ifade eden boyutunun günlük ilişkileri nasıl etkilediği ortaya konur (D1.3). Bu süreçte beyin fırtınası tekniğinden yararlanılabilir. Rivayetin sihhatini belirlemede, cerh-tadil sürecine dair kavramların detaylarına girilmeden senet ve metin tenkidine dair yapılanlar ana hatlarıyla aktarılır. Mevzu hadislerin teknik anlamda hadis kabul edilemeyeceği, ortaya çıkış sebepleri, genel hadis külliyatı içerisinde sayılarının az olduğu ve bu tür nakillerin çeşitli yöntemlerle tespit edilerek sahih rivayetlere karışmadığı vurgulanır. Dürüstlüğü dinî hayat ve toplumsal hayattaki önemine işaret edilir (D6.2).

Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma ve açık uçlu sorular kullanılabilir. Öğrencilerden performans görevi olarak kaynağına, ravi sayısına ve sıhhatine göre hadis çeşitlerini gösteren bir kavram haritası hazırlayarak eğitim ortamında arkadaşlarına sunmaları istenebilir. Yapılan çalışma; çözümleme, sınıflandırma, özgünlük, verilerin doğruluğu ve sunma ölçütlerinin bulunduğu dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

HDS.10.3.4

Öğrencilerin ahlakla ilgili hadisleri güvenilir hadis kaynaklarından tespit etmeleri sağlanır. Hadislerde geçen olay/şahıs/yer/konu/kavramlar belirlenir. Öğrencilerden bu hadisleri içeriklerine göre sınıflandırmaları istenir. Öğrenciler bu hadislerde sınıflandırdıkları olay/şahıs/konu/durumla ilgili çıkarım yapar. Bu süreçte düşün-eşleş-paylaş tekniğinden yararlanılabilir. Öğrencilerden belirlenen bir hedefe ulaşmak için gereken çabanın, zihinsel ve bedensel enerjinin en iyi düzeyde kullanılması beklenir **(E3.2)**. Öğrencilerin çıkarımlarına öğrenme günlüğünde yer vermesi sağlanır. Sürecin değerlendirilmesinde açık uçlu sorular kullanılabilir.

HDS.10.3.5

Ahlak ile ilgili bir hadis-işerifin anlamı, hadisin sahabi ravisi de tanıtılarak açıklanır. Hadis usulüne göre ahlakla ilgili bir hadis-işerifi yorumlarken Kur'an ve sünnete uygunluğu ilke ve ölçüt olarak belirlemeleri istenir. Öğrencilerden belirlenen ilke ve usüller çerçevesinde hadis-işerifi incelemeleri istenir. Öğrencilerin söz konusu hadis-işerifin mesajlarını göz önünde bulundurarak davranışlarını olumlu yönde dönüştürmeleri beklenir **(SDB1.3)**. Öğrenciler, hadis-işerifin anlamını bağlamı içinde kendi cümleleriyle ifade etmeye teşvik edilir **(KB2.14)**. Bu süreçte, zıt panel tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin bilme ve anlama ihtiyacına yönelik öğrenme ve keşfetme arzusu ile özgürce sorgulamalar yapabilmelerine **(E3.8)**, duygu ve düşüncelerini sözlü ya da sözsüz olarak ifade edebilmelerine **(SDB2.1)** imkân verilir. Öğrencinin söz konusu hadisi kullanarak hayatta karşılaştığı bir problemle ilgili akıl yürütmesi **(OB1)** beklenir. Öğrencilerden ilgili hadis bağlamında kendi duygu, düşünce ve davranışlarını değerlendirmek için öğrenme günlüğü yazmaları istenebilir **(SDB1.3)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden karekodda verilen hadisleri Arapça metin ve Türkçe anlamı ile ezberleyip okumaları istenebilir. Ezber çalışmalarında bilişsel cıraklık tekniği kullanılabilir.

Öğrencilerden ulaştıkları bilgilerden yola çıkarak hadis çeşitlerine ilişkin dijital bir çalışma hazırlamaları ve bu çalışmalarını sınıfta sunmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilerin karekodda yer alan hadislerden birini Arapça ve Türkçe olarak okuması istenebilir.

Öğrencilerden hadis çeşitleriyle ilgili bilgi kartları hazırlamaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4.ÜNİTE: HADİS VE SÜNNETİN ANLAŞILMASI

Bu ünite de hadislerin anlaşılmasını konu edinen ilimlerin çözümlenmesi, hadis ve sünnetin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslarla ilgili analitik düşünülmesi, hadis kaynaklarına başvurulması ve ilimle ilgili hadis metnini yorumlanması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB1.2. Hadis Kaynaklarına Başvurma, DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama, DAB4.4. Dinî Konularda Analitik Düşünme

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.4. Çözümleme

EĞİLİMLER E3.1. Muhakeme

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma), SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER -

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER DAB.2.2. Dinî Kaynakların İlişkisini Değerlendirme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

HDS.10.4.1. Hadis ve sünnetin anlaşılmasını konu edinen ilimleri çözümleyebilme

- Hadis ve sünnetin anlaşılmasını konu edinen ilimlere ilişkin unsurları açıklar.*
- Hadis ve sünnetin anlaşılmasını konu edinen ilimlere dair unsurlar arasındaki ilişkileri belirler.*

HDS.10.4.2. Hadis ve sünnetin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslarla ilgili analitik düşünebilme

- Hadis ve sünnetin anlaşılmasında kullanılan esaslar arasında ilişki kurar.*
- Hadis ve sünnetin anlaşılmasında kullanılan esaslar arasında kurduğu ilişkiyle ilgili akıl yürütür.*
- Akıl yürütme ile ulaştığı çıkarımları tartışır.*
- Tercih edilebilir görüş ve argümanları gerekçeleriyle belirler.*

HDS. 10.4.3. İlimle ilgili hadis rivayetlerinde hadis kaynaklarına başvurabilme

- İlimle ilgili hadisleri tespit eder.*
- Hadislerde geçen olay/şahıs/yer/konu/kavramları belirler.*
- Hadisleri içeriklerine göre sınıflandırır.*
- Hadisler doğrultusunda olay/konu/durumla ilgili çıkarım yapar.*
- Hadislerle ilgili yaptığı çıkarımlara olay/konu/durumlarda yer verir.*

HDS.10.4.4. İlimle ilgili hadisi yorumlayabilme

- Hadis usulüne göre ilimle ilgili hadisi yorumlamada yararlanılacak ilke ve ölçütleri belirler.*
- Belirlenen ilke ve usuller çerçevesinde ilimle ilgili hadisi inceler.*
- İlimle ilgili hadisi bağlamı içinde kendi cümleleri ile ifade eder.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasını Konu Edinen İlimler

Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Esaslar

Hadis Kaynaklarında İlim

Hadislerden Mesajlar: İlim

Anahtar Kavramlar

Esbabü vürudilhadis

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; dereceli puanlama anahtarı, grup değerlendirme formu, kontrol listesi, öğrenme günlüğü, 3-2-1 kartı, Frayer diyagramı, doğru yanlış soruları, açık uçlu sorular ve performans görevi kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak hadislerin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslara dair etkileşimli pano hazırlamaları istenebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin sünnetin Kur'an-ı Kerim'i açıklayan temel kaynak olduğunu bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerden bir olay veya bilginin bütüncül olmayan ve anlık bir bakış açısıyla değerlendirilmesinin ortaya çıkaracağı sonuçlarla ilgili düşüncelerini paylaşmaları istenebilir.

Köprü Kurma Hadislerin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esasları içeren bir metin verilir. Öğrencilerden metindeki temel mesajı analiz etmeleri ve bu mesajı kendi düşünce, tutum ve davranışlarına günlük hayatta nasıl yansıtabileceklerini ifade etmeleri istenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

HDS.10.4.1

Hadis ve sünnetin anlaşılmasını konu alan ilimlerle ilgili örnek olay ve durumlar açıklanır. Hadislerin Müslümanların günlük yaşamını şekillendiren dinî emir ve yasakları açıklamasına; ne zaman, hangi amaçla, nerede söylendiğinin önemine dair örnek olay ve durumlarla bu ilimler arasında ilişki ortaya konur. Bu süreçte örnek olay yönteminden istifade edilebilir. Hadislerin söylenme sebebi, hadislerde bilinmeyen kelimelerin açıklanması ve hadislerde ihtilafla ilgili hadis ilimlerinin rivayetlerin anlaşılmasına olan etkileri üzerinde durulur. Bu ilimlerin hadis ve sünnetin anlaşılmasına katkıları açıklanır. Bununla ilgili öğrencilerden alana yoğunlaşmaları sağlanarak bilgi kartları oluşturmaları istenebilir (**E3.1**). Hadis ilimlerine dair unsurlar arasındaki ilişkiler, hadislerin doğru olarak anlaşılmasındaki katkıları ile sınırlandırılır. Sürecin değerlendirilmesinde açık uçlu sorular ve öğrenme günlüğü kullanılabilir.

HDS.10.4.2

Hadis ve sünnetin anlaşılmasında kullanılan esaslar incelenerek hadis ve sünnet ile bu esaslar arasındaki ilişki ortaya konur. Bu süreçte fikir taraması tekniğinden yararlanılabilir. Hadis ve sünnetin anlaşılabilmesi için Kur'an-ı Kerim'in ve konu ile ilgili diğer hadislerin incelenerek bütünlüğün gözetilmesinin ve söylenme sebebinin göz önüne alınarak değerlendirilmesinin önemi üzerinde durulur. Arapçaya hâkimiyet, hadis ilminde uzmanlaşmış olma; tarih, coğrafya ve benzer alanlarla ilgili genel kültür bilgisine vâkıf olma gibi hususların hadislerin anlaşılmasına katkı sağladığına dikkat çekilir. Siyer, tefsir ve fıkıh gibi ilimlerin, hadis ilminin doğru anlaşılmasındaki önemi vurgulanır. Bu ilimlerin temel kaynağının Kur'an ve sünnet olduğu belirtilerek aralarında ilişki kurulur. Kur'an ve sünnetin birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğuna değinilir. Hadis ve sünnetin anlaşılmasında kullanılan esasların gereklilik nedenleri belirtilir. Hadisler okunduğunda hemen amel edilip edilemeyeceği açıklanır. Her hadisin amelin konusu olup olamayacağı üzerinde durulur. Öğrencilerden hadis ve sünnetin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslarla ilgili ulaştığı çıkarımları tartışması, tercih edilebilir görüş ve argümanları gerekçeleriyle belirlemesi sağlanır. Bu süreçte öğrencilerin çalışmalarda aktif olması sağlanarak çember tekniği kullanılabilir (**D3.4, SDB2.2**). 3-2-1 kartları kullanılarak öğrencilerin hadis ve sünnetin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslarla ilgili bilgi ve becerileri ölçülebilir. Öğrencilerden performans görevi olarak hadislerin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslara dair etkileşimli pano hazırlamaları istenebilir. Yapılan çalışmalar; veri toplama, ilişki kurma, yapılandırma, dil ve anlatım ölçütlerinin bulunduğu dereceli puanlama anahtarı ve grup değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

HDS.10.4.3

Öğrencilerin güvenilir hadis kaynaklarından ilimle ilgili hadisleri tespit etmeleri sağlanır. Hadislerde geçen olay/şahıs/yer/konu/kavramlar belirlenir. Öğrencilerden bu hadisleri içeriklerine göre sınıflandırmaları istenir. Öğrenciler bu hadislerde sınıflandırdıkları olay/şahıs/konu/durumla ilgili çıkarım yapar. Bu süreçte tereyağı-ekmek tekniğinden yararlanılabilir. Öğrencilerin çıkarım yapmaları teşvik edilir. Öğrencilerin çıkarımlarına broşürde yer vermesi sağlanır. Sürecin değerlendirilmesinde öğrenme günlüğü kullanılabilir.

HDS.10.4.4

İlimle ilgili seçilen bir hadisişerifin anlamı ve hadisi rivayet eden sahabi tanıtılarak açıklanır. Öğrencilerin ilimle ilgili hadisi yorumlarken Kur'an ve sünnete uygunluğu ilke ve usul olarak incelemeleri istenir. Öğrencilerden söz konusu hadisişerifin mesajlarını göz önünde bulundurarak davranışlarını olumlu yönde dönüştürmeleri beklenir **(SDB1.3)**. Öğrencilerden hadisişerifin anlamını bağlamı içinde kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir **(OB1)**. Bu konu işlenirken yumruktan beşe tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin ilimle ilgili hadisişerifi öğrenmelerinde açık uçlu sorular ve doğru yanlış soruları kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin ilimle ilgili karekodda verilen hadisleri ezbere okumaları sağlanabilir. Ezber çalışmalarında bilişsel çıraklık tekniği kullanılabilir.

Öğrencilerin ezberledikleri hadisleri bir poster üzerinde görselleştirmeleri sağlanabilir.

Yorumlanan hadisin ravisinin hadis ilmine katkılarını içeren bir araştırma yapmaları ve araştırmayı sunum hâlinde paylaşmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilerden hadislerin anlaşılmasını konu edinen ilimleri listelemeleri istenebilir.

Öğrencilerden hadislerin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslardan birini sözlü ya da yazılı olarak özetlemeleri istenebilir.

Öğrencilerin ilimle ilgili Hz. Peygamber'in bir hadisişerifini sözlü şekilde ifade etmeleri beklenebilir.

ÖĞRETMEN**YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Hadis Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı,
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 26.05.2025 tarihli ve 15 sayılı kararı
ile 2025-2026 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.

